

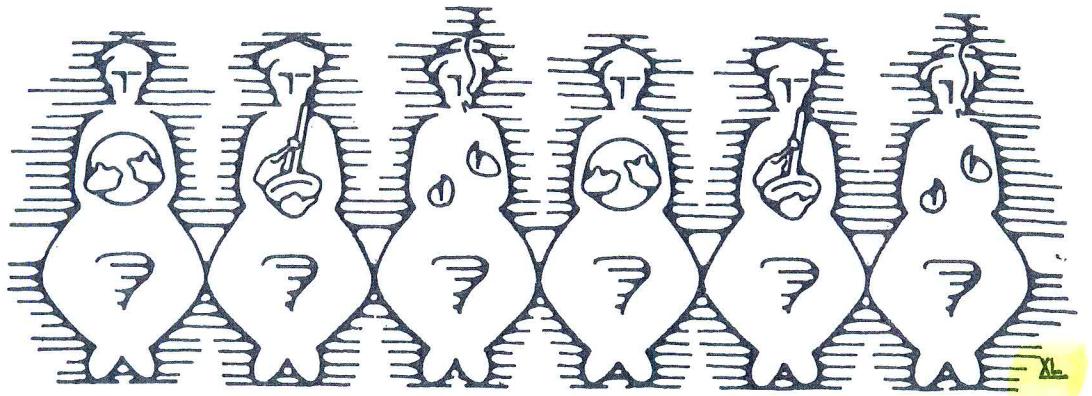
Núm 112

Tomo 10

nós

CASTELAO

O ESMALTE CLOISONNÉ DA CRÚS DE ALLARÍZ

Por MARVIN CHAUNCEY Ross.

O arqueólogo Villaamil e Castro, no seu traballo encol da crus de vidro do convento de Santa Crara de Allariz, dixo que na base había unha serie de esmaltes, representando algúns santos i esceas da vida de Noso Señor (1). Na realidade trátase de unhas pinturas ao templo sôbor un fondo de ouro e atópanse baixo vidros. Ansi que Villaamil e Castro sen dúbida non poidera estudalas como devera.

Antre istas pinturas, non embargante, hai unha ducia de entrepanos de esmalte «cloisonné» sôbor ouro, de moita importanza, pertescendo probabemente á un pequeno grupo de esmaltes semellantes e feitos en París no derradeiro do século XIII e comenzaos do XIV.

Istes fermosos esmaltes representan uns tallos con frores e follas de vide, sendo os seus côres: branco mate, roxo, verde e turquesa. O fondo é translúcido verde, centellante o reflexo dourado.

Taes esmaltes, vése ben, non foron feitos pra encher aqueles espacios. Apricáronse doux anacos en cada entrepano reitangular.

O encaixe ou xuntura do dibuxo, tallos e follas de vide, manifesta craramente, na sua posición alongada, outro diferente desenrollo. Isto nos fai conxeturar que os ditos esmaltes non foron feitos para o pé de isa crus, senón que deberon formar parte de un relicario, hoxe descoñecido.

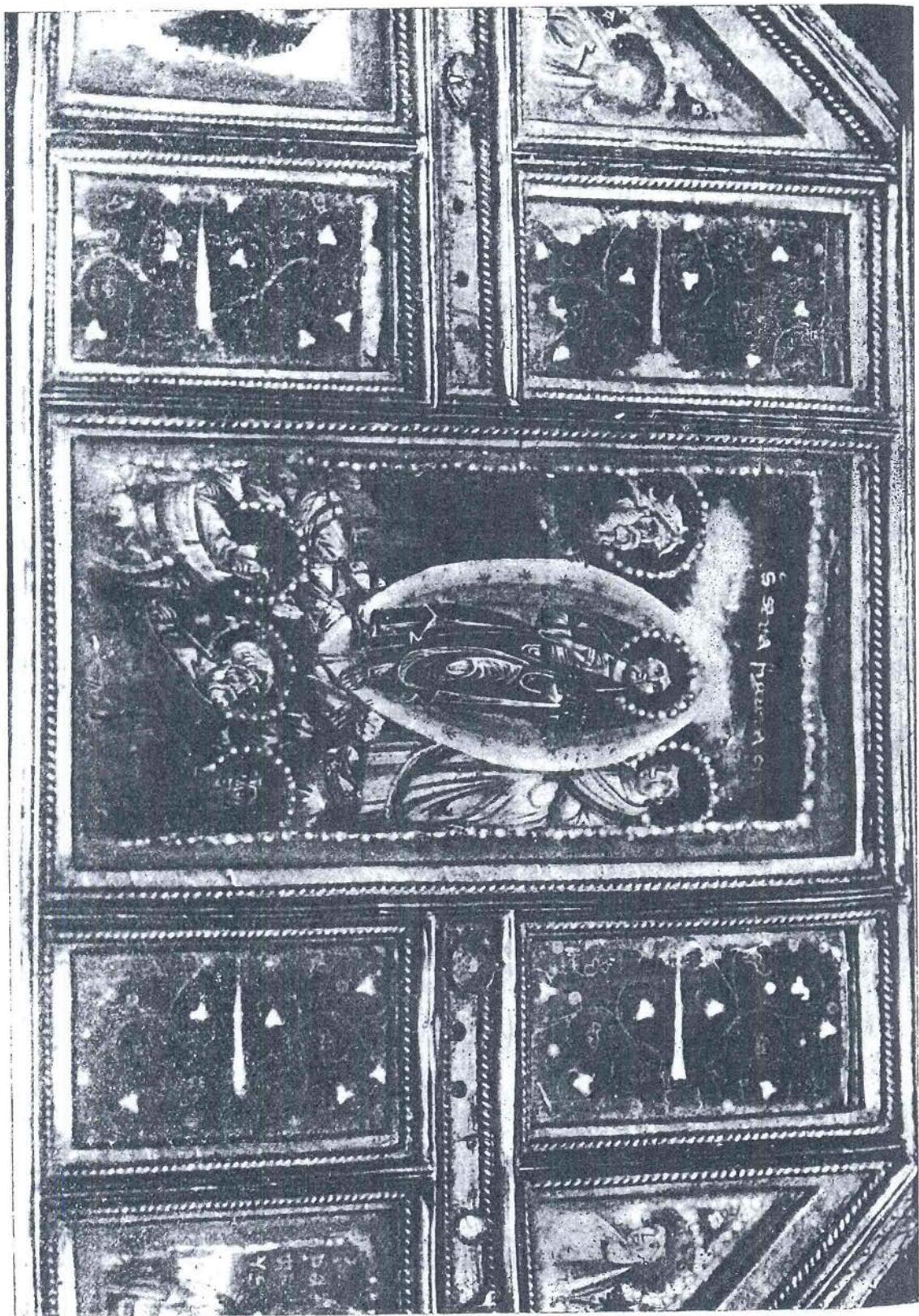
Os ditos esmaltes, non embargante, parecen suixerir o esmalte bizantino, mais a semellanza é ben pouca. Téñase, pois, en conta que o esmalte «cloisonné» foi tamén fabricado en difrentes centros do Póñente, sendo París un dos máis famosos pola sua téinica i-en tempo de Felipe o Fermo.

Miss Joan Evans, (2) no estudo encol de unha tapadeira esmaltada en All Souls College, Oxford, asocia por primeira vez iste esmalte notabre cos do norte de França. Mr. Camille Enlart (3) despois nun traballo máis longo demostrou documentalmente que iste esmalte e outros de París foron feitos n-aquela cibdade nos finais do XIII e co-

(1) *Mobiliario Litúrgico de Galicia*, Madrid, 1907, páx. 125.

(2) «An Enamelled Lid at All Souls College, Oxford», *Proc. London Soc. Antiquaries*, 1917-18, XXX, páx. 92.

(3) C. Enlart, «L'Emajillerie Cloisonnée à Paris sous Philippe-le-Bel», *Mons et Mems. Fond. Piot*, 1927-28.

menzos do XIV. Na Biblioteca Nacional de París descubríu, antre outros anacos, pezas de esmalte, que poideron só haber procedido do relicario de San Luís. Iste é agora coñecido por un grabado e foi feito antre o 1297 e 1302 pol-o ourive Guillaume Julien, a quen Felipe o Fermoso ennobreceu pol-a sua extraordinaria habilidade nos traballos do metal. Mr. Enlart crê que tanto o relicario do Santo Sangue, en Boulogne-sur-Mer, como a tapadeira de Oxford foron feitos probablemente pol-o mesmo Guillaume Julien. Os esmaltes de Allariz se asemellan tamén moi to á istes e, pol o tanto, deberon vir de París antre o ano 1300, e quizáis ate do taller de Guillaume Julien. O modelo da vide e os cōres, n-isos esmaltes, son esactamente os

mesmos que os do exemplar de Oxford, como son tamén os cōres nos anacos do reliario de San Luís na Biblioteca Nacional de París.

Unha nota ou relación do século XVI das doacións da fundadora, a Raiña Dona Violante, ao convento de Santa Crara de Allariz, mencioa tres cruces de vidro, das quaes paresce ser un o exemplar do que falamos. A obra, dende logo, é posterior á data da morte da raiña Dona Violante no 1300; mais como os esmaltes viñeron de París e poideron ser feitos nos finaes do XIII, é posible que deberon pertencer á dita raiña, sendo doados pra sua capela por Dona Violante, quen manifestou moitas vegadas a sua devoción á Santa Crara de Allariz.

D A A L E M A Ñ A

V. MIUDEZAS DE BERLÍN

POR VICENTE RISCO

(*Proseguimento*)

ANTIGUIDADES

Se foran auténticas todal-as cousas antigas que se venden nas infindas tendas d'antiguidades que hai en Berlín —e somentes en Stressemannstrasse e por alí pol-os arredores do Museum für Völkerkunde, hai o demo d'elas; sen contar as moiás que hai por outros lados— era cousa de pensar que non se perdeu nada do pasado, que non se carco meu nen unha soila alaxe nen s'esnafrrou unha soila bacenilla, que todo se conserva, que todo ven dar eiquí, e non fican ja no mundo más cousas antigas senón son estas.

Mais eu, que já m'adevertiron de como traballan os restauradores alemás, que sei d'abondo en col da falsificación d'antiguidades sen saber tanto qu'as poida distinguir doadamente, eu que coñeo ao soado reloxeiro das Hermitas, émulo do de Yecla, me non estrevo a creer que todas elas señan verdadeiras.

Haber hai cousas ben lindas en móbiles, fayenzas, armas, joias, cadros, gravuras, marfims, tallas en madeira, arte popular, damascos, bordados, encaixes, cadriflos en papel recurtado co-as tesouras, miniaturas, eu que sei. Cada tenda é un museu en desorde, ás veces artístico, coma n-un estudo de pintor do século pasado. O pior é que, com'o diñeiro anda tan mal repartido n-iste mundo —mais por culpas da igualdade que da desigualdade— resulta qu'as más d'estas caixas de rapé, abanos d'anacre, floreiros de porceláa, conucopias, pendentives, armas e estantiños de marfim orientais, han ir parar á malas maus.

Ás veces, no fondo da tenda, movéndose no pequeno espazo que deixan as preciosidades ali acuguladas, aborrecida d'ollar o tempo dend'atrás das cristaleiras, cando non hai parroquia, anda unha muller, páleda do manipulexo dos oujetos poeirentos e de se ter ollado nos espellos de lúas mortas. S'e